

O Ignáci osobně

V našem bulletinu obvykle píšeme o našich aktivitách, kterými se jako jezuité snažíme v církvi sloužit Kristu, případně seznamujeme čtenáře s tím, jak náš život v Tovaryšstvu vypadá. V čísle, které jste právě otevřeli, bychom ale chtěli spíš poodhalit, čím vnitřně žijeme. Z nepřeberného množství rozmanitých témat, jimiž se zabýváme, jsme vybrali jedno, na které jsme schopni se každý naladit. Tím tématem je náš vztah ke svatému Ignáci z Loyoly, zakladateli našeho řádu.

V tomto čísle tedy nabízíme pohled na Ignáce jako na někoho, kdo nás dodnes stále oslovuje. Nechtěli bychom jen zopakovat fakta o jeho životě nebo představit obvyklé interpretace jeho osobnosti. Jde nám o to, představit osobní pohled několika českých jezuitů na tuto postavu. Záměrně půjde o pohled převážně subjektivní, zaujatý, ale o to více jdoucí ke kořeni věci – totiž, v čem je Ignácův způsob vidění světa pro každého z nás opravdu nosný. A i když se mnohdy lišíme v tom, kde k němu máme blíže a kde je nám naopak vzdálený, přesto platí, že je pro nás živou inspirací.

Petr Havlíček SJ

Moudrý stavec Ignác

Zakladatelé klášterů nebo řeholních řádů nebyli ideologové, nýbrž „otcové“. Měli duchovní syny a kvůli tomu se stali velkými osobnostmi v dějinách církve. Kdo by dnes věděl, kým byli svatí Benedikt, František, Dominik nebo Ignác, kdyby neexistovaly zástupy jejich bezprostředních přátel, žáků a následovníků?

Chceme se podívat na svatého Ignáce z tohoto hlediska: jaké je jeho duchovní otcovství vůči synům, které zplodil v Duchu. Především nás bude zajímat, jakým způsobem je jeho postoj podobný dávným otcům a jaké jsou jeho typické rysy, které mu jsou vlastní.

Kdo je stavec?

Hledá-li dnes někdo duchovního otce, obvykle hledá mezi kněžími, a ani mu nepřijde na mysl, že by tomu mohlo být jinak. Ale vždycky tomu tak nebylo. Od prvních staletí se na Východě rozlišuje mezi svátostnou zpovědí, jejímž vysluhovatelem je kněz vybavený církevní pravomocí svazovat a rozvazovat, a vyjevováním myšlenek duchovnímu otcí, který musí být osobně svatý, zkušený v Božích věcech, ale není nutné, aby byl knězem. V ruském prostředí se pro takového duchovního otce vžil pojem *stavec*.

Ignác byl původně laik, svými přáteli a následovníky ale bezpochyby

byl oceňován jako duchovní otec. Hned od počátku ho vyhledávalo mnoho osob. Přesvědčil se, že jim musí pomáhat, že taková je vůle Boží. Jako laik jim nemohl pomáhat jinak, než dávat jim rady a vést je v duchovních cvičeních. Vedení v exerciciích je typická funkce duchovního otce. Ignác neměl v úmyslu stát se knězem. Teprve později se rozhodl vydat se touto cestou, aby mohl nadále pokračovat ve své funkci „pomáhat duším“, jak to činil předtím, a to proto, že v té době laici, kteří chtěli duchovně vést druhé, byli podezřelí.

Kvůli tomu musel Ignác studovat teologii. Vykonal to s námahou a byl za to vděčný. Nicméně nesděloval druhým lidem plody svých studií, nýbrž svou osobní zkušenost. O různých duchovních otcích se dočítáme, že sami nemávali jiného vůdce, leč Ducha svatého. Co sdělovali jiným, nemělo tedy nějaký jiný pramen. V této souvislosti se také chápe, proč

první druhové naléhali na Ignáce, aby měli od něho bezpečnou zprávu o tom, jak ho Bůh formoval a připravoval, než se stal jejich vůdcem a zakladatelem Tovaryšstva Ježíšova. Musel jim to vyprávět, a tak vznikl jeho Vlastní životopis.

Duchovní otec, nebo představený?

Mnišství ve svých dlouhých dějinách kolísalo mezi dvěma protikladnými tendencemi. Na jedné straně se věřilo, že duchovní život se rodí a pěstuje v osobním vztahu mezi duchovním otcem a jeho synem, ve svobodném vztahu, inspirovaném vzájemnou důvěrou. Na druhé straně však v následujícím údobí byla snaha omezovat tuto „svobodu Božích synů“ jhem pravidel a kázně, jejichž zachování se vyžaduje i donucovacími prostředky. Výsledkem tohoto napětí je současný stav věcí v řeholním životě na Západě: vedle vnější role představeného je uznávána role duchovního otce – zpovědníka. Jejich kompetence se prolétají, takže je těžké stanovit přesné hranice.

Zadíváme-li se na tomto pozadí na postavu sv. Ignáce, není pochyb o tom, že na počátku, po svém obrácení, se jeví jako pravý starce, duchovní otec svých prvních synů a četných osob, kterým dával Duchovní cvičení. Avšak po založení řádu Tovaryšstva Ježíšova a po napsání konstitucí se zdá, že se situace radikálně mění. Najednou se stal generálním představeným řádu, který proslul

svou kázní a vyžadováním „slepé poslušnosti“. Vzdal se Ignác víceméně svého prvotního povolání být duchovním otcem?

Schopnost rozlišovat

Duchovní otec nemusí být nutně knězem, protože se mu především svěřují myšlenky, plány, které chce někdo vykonat, a ne přímo spáchané hříchy. Aby mohl dávat správnou radu, musí mít dar rozlišování duchů, pravého dobra a zla. Jeho nasazení se nemůže omezovat na poznání abstraktních mravních zásad, nýbrž předpokládá „teologii“, poznání Boha a poznání člověka, k němuž mluví, důvěrné poznání srdce druhého.

Duchovní lidé během staletí pozorovali, že se Bůh přibližuje k lidskému srdci prostřednictvím pocitu, intuice, hlasu, který se objeví jako myšlenka v čistém svědomí, která nám jasně říká, co máme dělat. Avšak Božím působení se staví do cesty síly zla. Duchovní otec tedy musí být odborníkem na tomto bojišti.

Mnišská tradice předpokládá, že začátečník není s to si pomoci sám, že musí odhalit každou myšlenku duchovnímu otcovi. Avšak Ignác neměl na počátku nikoho, kdo by mu pomáhal. Tím, že prožíval problémy sám, naučil se Ignác rozlišovat duchy ne podle knih, nýbrž prostřednictvím Boží milosti a důkladného pozorování. Aby se napříště vyhnul nedorozuměním, kterých se dopus-

til, musel si sám formulovat určité zásady chování. V exerciční knížce vykládá pravidla k rozlišování duchů ve formě krátkých rad, ale s překvapivou úplností, podobnou *apoftegmatům* – výrokům pouštních otců. Velmi pomáhají, ale v jistém smyslu jde vlastně o pomoc v nouzi, když není možný častý kontakt s duchovním otcem.

Učitel modlitby

Duchovní otcové každému, podle stupně jeho duchovního života, vytyčovali, jakým způsobem se má modlit. Nezřídka se stanoví tři etapy. Například syrský autor sv. Jan Samotář rozlišuje modlitby *somatiků*, *psychiků* a *pneumatiků* – to je těch, kteří jsou ještě vázáni na hmotné věci, pak těch, kteří zaměřují svůj zájem na duši, a nakonec těch, kdo se dají vést Duchem.

Také Ignác mluví o „třech stupních modlitby“. Ty můžeme přirovnat ke zkušenosti, kterou udělali starodávní mniši, když čítali Písmo svaté. Zdá se, že jeho „první způsob modlitby“ odpovídá tomu, co otcové nazývali „morální četbou“ Písma. Spočívá to v prostém konfrontování vlastního života s Božími příkázáními. Tento morální aspekt převládá v prvním týdnu exercicií, jehož cílem je očištění srdce.

„Druhý stupeň modlitby“ odpovídá napomenutí sv. Basila: „Modlete se žalmy s inteligencí“, tj. abyste je chápali. Křesťané si velmi váží ústních modliteb podle tradičních textů a samovolně usilují o prohloubení této modlitby tím, že uvažují o smyslu používaných slov. Proto si Ignác vysoce váží toho, co nazývá „užívání rozumu“ při modlitbě a rozjímání.

Slavný výjev z La Storty na okraji Říma připomíná Ignácovo vidění Ježíše, který slíbil prvním jezuitům, že je bude ve Věčném městě provázet svým požehnáním
(Repro foto)

Ale je třeba pokročit ještě dále: vynaložit úsilí, aby se na modlitbě podílely všechny lidské mohutnosti. To nečiní modlitbu složitou, naopak ji to zjednodušuje. Tak se modlitba stává více afektivní. Také se nazývá „třetím stupněm modlitby“, prostou modlitbou srdce.

Poslušnost a představený

Kdo dospěl k dokonalé modlitbě srdce, o tom se říkalo, že nepotřebuje jiné vedení než Ducha svatého. Znamenalo to, že přerušil vztahy se svým duchovním otcem? Byla by to domýšlivost, považovat se za dokonalé a obrněné proti klamům, které se vyskytují právě na vyšších stupních modlitby. Avšak je tu ještě jiný důvod, který radí neuvolňovat vztahy. Je-li duchovní vůdce opravdovým otcem pro své syny, jejich spojení se stalo stabilním formou nezničitelného duchovního přátelství. První Ignácovi druhové byli opravdoví přátelé, navzájem velmi úzce spojeni. Proto se nechtěli oddělit, i když na počátku nemínili zakládat řeholní řád.

Dodnes se ráda vypráví jakási historická pohádka: Ignác byl voják a jako takový se naučil poslouchat. Když přešel do služeb církve, založil jakýsi druh pluku (španělsky *compañía*), v němž se muselo slepě poslouchat. Vysvětlení se zdá tak prosté! Jenomže neodpovídá ani vnějším faktům, tím méně důvodům, které inspirovaly světcovo srdce.

Ignácův Vlastní životopis nám totiž nezřídka podává příklad spíše nějakého odpůrce z důvodu svědomí, než ukázněného vojáka v prušáckém smyslu minulých dob. Časté diskuze s těmi, kteří mu něco chtěli vnucovat, dosvědčují, že nebyl vždy poslušným ve světském smyslu slova. Tak například, když mu soudci inkvizice v Alcalá zakázali mluvit druhým o duchovních věcech, dal přednost tomu neuposlechnout a odešel jinam. Jak to tedy, že později jako řádový zakladatel tolik trvá na poslušnosti a opravdu si přeje, aby byla „slepá“? Vyžadoval by od jiných více, než sám prováděl?

Na začátku byl Ignác pro své druhy opravdovým duchovním otcem. Jedním z požadavků na takového duchovního otce je schopnost „říci slovo, které může spasit“. Takové slovo je pro duchovního syna hlasem Boha a jako takové musí být přijato. I Ignác bezpochyby říkával taková slova. Vedl osoby jako v duchovních cvičeních, která jsou metodou, jak hledat a nalézt Boží vůli v osobní modlitbě, tedy osobně, i když ne sami, ale pod vedením.

Ignác nedával rozkazy snadno. Dosvědčují to četné úvahy, které konal před nějakým rozhodnutím. Neodvažoval se předepsat druhým něco, o čem sám nebyl jist ve svém srdci, že je to hlas Ducha svatého.

*Tomáš Špidlík SJ
Vybráno z knihy Ignác – stavec
(Olomouc, Refugium 2005),
redakčně upraveno*

Znalec lidského nitra

Úcta ke svatým někdy způsobuje, že se z nich stávají nedostižné vzory, k nimž je těžko vzhlížet. Jejich chvála někdy může vyznívat jako přehnaný kult osobnosti. Nejdůležitější na nich ale je, jak žili jako lidé v Bohu a jaké měli Bohem inspirované pochopení pro lidství druhých.

Zkusím nejprve ve zkratce zachytit, jak a na základě čeho se můj pohled na svatého Ignáce vyvíjel. Nejdříve mě přitahovalo Tovaryšstvo, ne samotný Ignác, a na jezuitech se mi líbila radikalita jejich křesťanství a katolictví spojená se vzděláním. Jejich způsob víry se mi zdál nějak rozumný a opřený o solidní vědění. Bylo to všechno zpočátku jen intuitivní a amatérské, a byla to intuice, kterou jsem časem musel značně doplnit a zjemnit, ale v podstatě mě nezklamala a jdu za ní dodnes.

Cesta k Ignácovi

S Ignácem jsem se poprvé zprostředkovaně setkal před koncem totality při tajné duchovní obnově založené na jeho Duchovních cvičeních. Musím říct, že mě tehdy její pojetí, tj. obraz Boha a chápání člověka ve vztahu k Bohu, zaujalo neobvyklou živostí a důsledností, ale zároveň vyděsilo jakousi neúprosností. Ta mě zaskočila a při mé tehdejší primitivní úrovni vnitřního života zaháněla do úzkých. Vyřešil jsem to tehdy tak, že jsem prostě důvěřoval tušení, že

jezuitský způsob života stojí přes všechny překážky za to, a požádal jsem o vstup do řádu.

Na počátku formace v přelomových a bouřlivých letech 1989–1990 jsem se o Ignácovi moc nedozvěděl, protože jeho autobiografické vyprávění, ve kterém popisuje své duchovní hledání, tehdy existovalo jen v málo dostupném starém překladu a nepamatuji si, že bych je četl. Velká duchovní cvičení jsem prožíval voluntaristicky, neuměl jsem ještě rozjímat a rozlišování a způsoby volby jsem moc nechápal. Ignácovo myšlení pro mě zůstávalo nesrozumitelné a on sám záhadnou postavou s neuvěřitelně silnou vůlí a fyzickou výdrží, což mi ovšem jako člověku psychosomaticky křehčímu nepomáhalo, spíš naopak.

Na studiích filozofie v Polsku jsem se pak setkal s lidským a stravitelným pojetím ignaciánské spirituality a obrazně řečeno jsem se ignaciánsky odrazil ode dna. Cesta vzhůru pokračovala i při studiu teologie v Irsku, kde mi velice prospěl praktický

kurz doprovázení v ignaciánské modlitbě a setkání se současnou ignaciánskou literaturou. Poprvé se mi podařilo živě rozjímat nad Písmem, prožil jsem první opravdu užitečné exercicie a setkal jsem se s lidmi, kteří mi Ignácovo myšlení představili způsobem, který začal odpovídat mé vlastní zkušenosti. Konečně to všechno začínalo dávat smysl.

Při dalším studiu spirituality ve Španělsku se mi otevřela možnost ponořit se do rozsáhlé původní literatury v Ignácově jazyce a živě vnímat vehementního španělského a baskického ducha. Pamatuji si, jak jsem se svěřil kolumbijskému spoluobratru, že mi je vlastně Ignác dost nesympatický, a on mi odpověděl, že

při cestě do Loyoly zahlédl někde na nádraží nerudného chlapíka, ve kterém v tu chvíli ke svému zahanbení viděl svatého Ignáce. Takže jsem nebyl sám, kdo to neměl s Ignácem snadné, a docela chápu ty, kdo jsou na tom podobně. Navíc mi začal vadit nekritický způsob Ignácovy chvály v části jezuitské literatury, který připomínal kult osobnosti. Naštěstí to vyvažovaly jiné, zdravější přístupy. Pod zdánlivě tuhou slupkou španělských jezuitů jsem díky jejich sdílnosti a dobrému srdci nakonec objevil Ignáce chápavého a velice lidského. Oči mi také otevřel živý a zkušenostní způsob interpretace Ignácovy autobiografie, kterou jsme později důkladněji četli a prožívali spolu s exerciciemi ve třetí probaci.

Anketa

Pavel Bačo SJ

V čem může být svatý Ignác dodnes inspirativní?

Kdybych měl vyjádřit aspoň jeden rys jeho osobnosti, tak je pro mne svatý Ignác stále „živý“ a podnětný právě v reflexi své duchovní zkušenosti, ve schopnosti rozlišovat, který duch člověkem zrovna hýbe.

Během své rekonvalescence po zranění utrpěném v bitvě o Pamplonu si svatý Ignác kupříkladu všiml rozdílných efektů duchovní a zábavné četby. Ta první mu v konečném důsledku přinášela naplnění, měla trvalejší a solidnější účinky, ta druhá poskytovala jen chvilkovou útěchu a zanechávala v něm vnitřní prázdnotu.

Duchovní cvičení svatého Ignáce dávají velmi užitečná a praktická kritéria pro rozlišování duchů, pomáhají rozpoznávat, co nese ovoce dobrého či zlého ducha. Tato Ignácova osobní zkušenost promítnutá do jeho knihy *Duchovních cvičení* je pro mne stálým vodítkem jak pro vnímavost vůči Božímu působení v mém nitru, tak pro objevování Božích stop v apoštolské práci.

Hledání není nedostatek

V posledních deseti letech hodně hovořím s lidmi, dávám duchovní cvičení a stále o nich a o souvisejících tématech lidského a duchovního zrání a růstu uvažuji a čtu, přičemž mám stále Ignáce duchovně vedle sebe.

Neocenitelným a nenahraditelným zdrojem poznání sv. Ignáce jako zakladatele řádu je setkávání s jezuity z celého světa a spolupráce s nimi, k čemuž jsem měl v posledních letech mnoho příležitostí. Díky tomu snad dnes vidím světce z Loyoly dostatečně plasticky a dokážu odlišit, co bylo a je jeho vlastní, od toho, co mu připisovaly a na něj si promítaly pozdější generace.

Ignác se za svého života nenechal portrétovat a jeho obrazy vycházely z posmrtné masky. Možná i proto na nich vypadá poněkud ztuhle. Z ideologických důvodů ho svými chválami a hanami dodnes odlidšťují nekritičtí příznivci i nepřátelé. Jsem moc rád, že mi můj Ignác po dlouhém hledání nakonec ožil a zlidštl.

Jeho nejsilnější přirozené charisma dnes spatřuji ve schopnosti vyznat se v lidech a vidět do lidského nitra.

S Boží pomocí se Ignác tuto svou vnímavost naučil reflektovat a zaznamenávat nejprve u sebe a pak i u druhých. Naučil se také postupně zjemňovat a kultivovat svou přirozenou energičnost a radikalitu a jako

Eliáš na Chorebu zjistil, že se mu Bůh nezjevuje v bouři a vichru, ale v tichém hlasu vlastního nitra.

Právě tím mi Ignácova zkušenost nesmírně pomohla a dodnes mi pomáhá a inspiruje mě jak při práci na sobě, tak s druhými. V jeho duchovním životopise jsou první krůčky duchovního vývoje v tomto směru zaznamenány ve vyprávěních od Loyoly do Manresy.

Na Ignácovi si také nesmírně cením toho, že od svého obrácení nikdy nezůstal duchovně na místě, ale stále upřímně a zkušenostně hledal Boha, hodně o něm rozjímal a hovořil a nechal se jím vyučovat a vést.

Pro Ignáce není hledání Boha nedostatkem, ale projevem poctivosti víry. Obklopený vnějškovým křesťanstvím těsně srostlým s konkrétní politikou měl odvahu zůstat sám sebou a nacházet svou vlastní zemitě duchovní a nadčasovou cestu k Bohu, která nebořila církev, byla pro ni velkým darem a dodnes si přes všechny lidské defekty svých nositelů uchovala živost, jasnozřivost a pronikavost.

Bůh jeho poctivost odměnil tím, že mu dal mnohé pravdy života z víry vidět a zažívat. Jistotu, kterou tak Ignác získal, pak předával dál, a právě v tom vidím nevysychající pramen a zdroj působivosti jezuitské práce na pomoc duším.

František Hylmar SJ

Mnišské kořeny Ignácovy cesty

Jezuité bývají označováni za řád řeholních kleriků, který opustil dosavadní mnišské prvky řeholního života, jako jsou klauzura, chórová modlitba, setrvání na místě apod. Zároveň lze ale v Ignácově životě vidět, jak velmi jej setkávání s mnišským životem ovlivnilo.

Svatého Ignáce vidím jako někoho, kdo ve svém životě s Bohem a při hledání jeho vůle za mnohé vděčí mnišské tradici. Ovlivnění mnišstvím objevuji jako ponornou řeku, která napájí mnoho z jeho způsobů, kterými chce Bohu sloužit. Ignáce nevidím jako někoho, kdo mnišskou tradici odkládá stranou, ale jako někoho, kdo na ni tvůrčím způsobem navazuje.

Duchovní otcovství

Mnišská tradice duchovního života vyrůstá ze vztahu duchovního otce a jeho žáka. Ignác se s tímto prostředím setkal na úplném začátku svého obrácení na poutním místě Montserrat. Tamní benediktinský klášter, ležící vysoko v horách, byl v té době centrem obnovy řeholního i duchovního života v tehdejší Španělsku. Zde se setkal s benediktinem Jeanem Chanonem, kterému jako prvnímu člověku svěřil své pohnutky a plány, které v něm obrácení vyvolalo. Tento mnich jej připravil na celoživotní zповěď, kterou si pak u ně-

ho vykonal. Ignác ve svém životopise zmiňuje, že tato příprava trvala tři dny. Z toho se usuzuje, že mu otec Chanon dával jakási duchovní cvičení, kterými se měl na zповěď připravit. Vlivu tohoto mnicha se přisuzuje také fakt, že se na své cestě do Svaté země Ignác na rok pozdržel v nedaleké Manrese, kde se věnoval životu modlitby a „péči o duše“.

Ač bylo Ignácovo setkání s benediktinem J. Chanonem krátké, bylo pro něho zřejmě prvním setkáním s někým, v kom poznal duchovního otce. Probudilo to v něm touhu najít někoho, kdo by ho dlouhodoběji duchovně vedl, kdo by mu pomohl vyznat se v tom, co v životě s Bohem prožíval. Od té doby, jak vypráví, často vyhledával duchovní osoby, s nimiž by mohl hovořit, dokonce i v poustevnách v okolí tehdejších měst. Konkrétně zmiňuje jednoho starého cisterciáckého mnicha, který žil nedaleko Manresy, a jednu zbožnou starou ženu. Jak ale sám dodává, nenašel nakonec nikoho, kdo by

mu rozuměl, jak si přál. A tak od určitého okamžiku zcela ztratil chuť duchovní osoby vyhledávat. Od té doby naopak začíná chápat, že ho Bůh vede k tomu, aby se sám stal chápajícím duchovním otcem pro druhé.

Zasvěcen Bohu

Od počátku své konverze Ignác uvažoval o tom, že zasvětit svůj život Bohu v chudobě. Zpočátku nepomýšlel na kněžství ani na apoštolát. Snažil se žít jako zasvěcený laik, nosil kající šat a většinu času věnoval modlitbě a postu. V tom je podobný všem prvním mnichům a poustevníkům, jejichž touha patřit naplno Kristu je vedla k tomu, aby změna jejich života měla co nejzřejmější podobu. Chápali ji jako naplnění křestního zasvěcení, jako radikální následování Ježíše, který zcela vydán Otcí neměl, kam by hlavu složil (srov. Mt 8,20). Mnich je v první řadě laik, bratr, případné kněžství přistupuje až v druhém kroku.

Zasvěcení je zejména určitý způsob života, který na sebe mnich bere a jenž mu má pomáhat ve stálé změně života, ve stálém obrácení – jeden z mnišských slibů, jak je formuluje sv. Benedikt, je právě slib „obrácení mravů“. V tomto úsilí mu pomáhají bratři, s nimiž společně žije podle řeholních pravidel. To, že zasvěcený styl života je i pro jezuitu nosným prvkem jeho bytí, naznačuje i fakt, že jezuitská řehole má všeobecný cíl

– nezaměřuje se na nějakou jednu charakteristickou formu apoštolátu nebo specifickou oblast působení, ale chce být k dispozici pro jakoukoliv službu. V tom se podobá ostatním velkým řeholím církve s regulí sv. Benedikta v čele – důležité není, co mnich či řeholník konkrétně dělá, ale že to dělá s Kristem a že pro něho žije. Služby se mění, způsob života ve svém jádru zůstává.

Modlitba s církví

Jednou z hlavních činností, které životu mnicha udávají rytmus, je chórová modlitba liturgie hodin. Hovoří se, že to je jedna z jeho hlavních povinností a služeb. Denně tráví několik hodin v chórové lavici, aby se modlil s církví za všechny lidi. Ignác sice pro jezuitu vymohl, že jsou zbaveni povinnosti společné modlitby v chóru, ale učinil to více méně s těžkým srdcem a z asketických pohnutek. Na několika místech se totiž Ignác svěřuje, jak miloval tuto modlitbu církve. Rád chodil na zpívané nešpory do katedrály v Manrese nebo k dominikánům, přiznává zalíbení v gregoriánském chorálu, exercitanům radí, aby během duchovních cvičení chodili do některého kostela, kde se modlí officium. Této své záliby se ale zřekl, aby byl více volný k naléhavým apoštolským službám, které den přináší.

Jezuité se tedy modlí breviář většinou sami, jako diecézní kněží. Zároveň je ale Ignácova zkušenost pro

nás výzvou nepovažovat to za jediný způsob jejího prožívání, ale objevovat bohatost slavení této modlitby církve. Jsou příležitosti, kdy má smysl, aby jezuité recitovali nějakou část této modlitby společně, třeba při společných exerciciích. Sám jsem rád, že jsem mohl žít v jezuitských komunitách, kde alespoň jedna část officia byla součástí každodenní komunitní modlitby. Zároveň má smysl, aby se jezuita snažil prožívat ji skutečně jako liturgii, i když se modlí sám. Obojí pomáhá jak vnitřnímu obrácení, tak i vědomí sounáležitosti s bratřími a s celou modlící se církví.

Modlitba za druhé

Když mniši hovoří o smyslu svého odloučeného života a jak se slučuje

Na přímluvu sv. Ignáce se stalo mnoho zázraků
(Foto archiv)

s přikázáním lásky k bližnímu, jednou z jejich odpovědí je tzv. zástupnictví. Vedle toho, že se každodenně snaží žít duchem lásky vůči svým spolubratřím v komunitě, se také vidí spojení s lidmi mimo klášter svou modlitbou a kajícím způsobem života, který konají za druhé.

Mnich nejen vyprošuje Boží milost všem lidem, ale vidí svou stálou modlitbu jako úkol, který má činit na místě těch, kteří tento příkaz sv. Pavla („modlete se bez přestání“, 1Sol 5,17) nemohou ve světě konat. Tak je mnichova láska obrácena ke všem lidem, známým i neznámým.

Je pravda, že Ignác po jezuitech chce, aby se co nejvíce věnovali aktivní službě druhým ve světě a aby je také co nejvíce zapojovali do služby Bohu a vedli k hledání a konání Boží vůle. Jistý zástupnický rozměr jezuitova životního stylu a apoštolátu je však v Ignácových úvahách také přítomen.

Když v konstitucích jezuitského řádu hovoří o tom, čím vším může jezuita sloužit bližním, na jednom z prvních míst hovoří také o svatých tužbách a modlitbě před Bohem za celou církev a za ty lidi, jimž jezuité slouží, a povzbuzuje je k sloužení mše za druhé, aby dokázali přijímat Boží milost. Tradice zástupnictví v mnišském životě jezuitovi připomíná, že i on má často svěřovat Bohu ty, které mu Bůh svěřil v jeho apoštolátu.

Mnišství jako inspirace

Uvedené mnišské kořeny Ignácovy životní cesty i pro sebe považují za jednu z nejvíce nosných pro svůj řeholní život i pro svou kněžskou službu. Jeho schopnost druhé duchovně doprovázet, která nevyvěrala ze studia, ale ze žité zkušenosti vlastní cesty za Kristem, mi stále připomíná, jak potřebné je, abych poznával Boha skrze všechny věci. Jeho touha žít co nejzřejměji své zasvěcení Bohu mě povzbuzuje, abych se snažil chovat a jednat tak, aby bylo zjevné, komu jsem uvěřil a komu sloužím. Je-

ho láska k denní modlitbě církve, kterou s ním sdílím, mne utvrzuje ve snaze co nejvíce ji vkládat do exercicií, které dávám druhým. Mám dobrou zkušenost s tím, když se modlitba církve a žalmy stávají tématem duchovní obnovy – lze se tak nejen modlit s církví ústy, ale také srdcem a dechem, a zažívat, jak žalmy a Boží slovo v nich souzní s našimi vnitřními radostmi a zápasy.

I pro mě je tedy mnišství stálou inspirací a povzbuzením, a právě v tom se cítím být synem svatého Ignáce.

Petr Havlíček SJ

Anketa

V čem může být svatý Ignác dodnes inspirativní?

Osobě sv. Ignáce jsem se věnoval v symbolické míře. Více jsem hledal mezi jezuity, co mohou mít jezuitského a de facto ignaciánského. Dnes si uvědomuji, že některé výroky sv. Ignáce, zprostředkované jezuitskou slovní nebo písemnou tradicí, mohou být zkrácené.

Pro ilustraci jeden výrok: „Základním pravidlem tvého jednání ať je toto: důvěřuj vždycky v Boha tak, jako by všechen zdar tvého podnikání nezávisel na tobě, nýbrž na Bohu. Přitom však pracuj sám tak pilně, jako by Bůh nedělal nic, nýbrž vše ty sám“ (G. Hevenesí, Jiskry sv. Ignáce, 2. ledna).

Myslím, že tato slova jsou, vědomým nebo nevědomým, komentářem Hevenesího nebo Ignáce ke slovům Talmudu: „Jednej, jako by vše záviselo na tobě, a modli se, jako by vše záviselo na Bohu.“

Jaký byl vlastně Ignácův vztah k judaismu a k Židům? Doba, ve které žil, byla také dobou antisemitskou. Prý se ve svých listech zmínil o tom, že mu Židé jsou blízko, protože Ježíš byl Židem. Jeho nástupce v úřadě generála, Diego Lainez, pocházel ze španělské židovské rodiny, která se nechala (musela?) pokřtít. Byl Ignác člověkem, který se učil akceptovat pluralitu náboženství?

Marek Janás SJ

Ignác nerozporně rozmanitý

S osobou svatého Ignáce bývají spojována rozmanitá zjednodušující tvrzení. Díky nim Ignác druhé spíše odrazuje, než přitahuje. Kdo se s ním ale seznámí blíže, nevychází z údivu, jak vyrovnanou a moudrou osobností se dokázal stát. Podobnou zkušeností s ním prošel i jezuitský bratr Václav Dlapka, který se s oblibou zajímá o historii.

Když se snažím analyzovat, jakými etapami se vyvíjelo moje osobní vědomé prožívání víry, dojdou k závěru, že jsem postupoval od jakéhosi spíše filozofického přesvědčení o Boží existenci přes svědectví víry církve až k vědomému pokusu o trvalé a věrné následování Krista. Obdobně jsem se přes zaujetí Tovaryšstvem Ježíšovým dobral k jeho počátkům, a tudíž i k jeho hlavnímu zakladateli sv. Ignáci z Loyoly.

Odkrýt Ignácovo kouzlo

Dobře si pamatuji, že obličej, který nám zprostředkuje reprodukce jeho podobizen, na mne nepůsobil nijak sympaticky. Se zadostiučiněním jsem si pak přečetl, že tyto obrazy vznikly až po jeho smrti a podle svědectví současníků vůbec nevystihují jeho osobní kouzlo.

Snažil jsem se tedy odfiltrovat jakousi prvotní nesympatii a přistoupit ke studiu jeho textů bez jakéhokoli negativního afektu. A když jsem tedy s otevřeným srdcem pročítal, co

se nám dochovalo jak od něho, tak od jeho jím ovlivněných druhů, užasl jsem, jak je mi to vše blízké, a zardoval jsem se, že následování Krista Ignácovými stopami nebude pro mne až tak těžké, jak jsem se obával.

S mnohými jeho východisky jsem se lehce mohl ztotožnit a vyhnout se tak při své řeholní formaci nějakému sebeznásilňujícímu se napasovávání do jakési mně vnitřně cizí formy.

Čím mě Ignác fascinoval? Jednak svým postojem nezdolného a vytrvalého bojovníka, což prokázal nejen rytířskou chrabrostí při obraně Pamplony, ale pak i nesčetněkrát později, kdy své bojové zanícení přenesl na mnohem důležitější duchovní bitevní pole. A pak tou ohromnou sebekázní, jež se projevovala v tom, že vždy vytrval v dobrých předsevzetích.

Jsem si dobře vědom, že za tou obdivuhodnou vytrvalostí nestála nějaká zařatá umanutost, ale veliká láska k Bohu a trvalé vědomí živé

přítomnosti milostivého Boha v Trojici a společenství svatých. Jeho příklad mi pomáhá jasněji rozeznat, že když se přistihnu, že já sám v té vytrvalosti v dobrém polevuji, uvědomuji si, že kořen mé slabosti je v nedostatečné motivaci, že se to děje, když se od laskavého Pána vzdaluji.

Ignácova tvořivá věrnost

Co mi také imponuje, je, že – ač nefalšovaný mystik a letorou choleric – aplikoval střízlivou logiku hlubokou vírou osvětleného rozumu ve všech záležitostech. Jak vidíme v Duchovních cvičeních, nahlížel na svět jako Boží stratég a všechno zařazoval do těch nejširších souvislostí a ve všech svých životních volbách se orientoval podle vnitřního kompasu, jehož střelka ukazovala na spásu a zdokonalení duší jeho bližních.

Tato důslednost je velkou konstantou ve všech mnoha proměnných jeho života. A tento jeho základní rys se mu podařilo s pomocí Ducha svatého vtisknout jím utvářenému Tovařštvu. Generacím nástupců zakladatele to umožňuje projevat během staletí existence řeholního společenství ohromnou pružnost v apoštolské praxi a přitom nadále lpět na hlavních Ignácových zásadách.

Otec generál Peter-Hans Kolvenbach pro tento rys Tovařštvu razil pojem „tvořivá věrnost“ a velmi dbal na její vědomé uchovávání a rozvíjení.

Nedávno mne rozveselilo, když se někdo ptal, podle jakých materiálů či manuálů se řídíme při své práci s mládeží. Chtělo se mi odpovědět: Podle evangelia!

Kdo má vhléd do našich pracovních postupů, brzy získá dojem, že se z devadesáti procent zakládají na čiré improvizaci. Některým jezuitům je to sympatické aplikování onoho principu *creative fidelity*, pro jiné je improvizace až na oprávněné výjimky v zásadě nejezuitská, protože správný jezuita má vše dokonale promyšlené, zorganizované a solidně předem připravené.

Když se díváme na Ignáce, nacházíme v něm asi oba tyto rysy, aniž by poskytoval sebemenší náznak nějaké schizofrenické rozpolcenosti. Na jedné straně spoluvytvořil nový řád v církvi, který měl ve svém duchovním ustrojení zabudováno několik tehdy revolučních novinek a nemálo věcí na základě pozitivních i negativních zkušeností průběžně měnil, na druhé straně tento řád budoval se sobě typickou houževnatostí a systematickostí.

Pozitivní povzbuzení

Nepochybně inspirující je také jeho schopnost spojit lidi a strhávat je pro Boží věc. Nejlepší metodou pro to mu byla jím sestavená Duchovní cvičení, ale dovedl to dělat i duchovním rozhovorem, kterému se my leckdy zdráháme otevřít. Z mnoha dalších Ignácových charakteristik bych

vyzvedl to, že nenakládal druhým obtížná břemena.

Z obecné pověsti Tovaryšstva jsem si před svým vstupem do řádu učinil představu, že na Ignácovy následovníky se kladou velké asketické nároky a že jsem si svým rozhodnutím dost možná nepřipravil moc radostný život. Čekal jsem, že budu muset často zatínat zuby, když budu nucen rezignovat na mnohé věci a hlavně na vztahy, které dosud téměř neodmyslitelně patřily k mému životu.

S osvobozujícím potěšením jsem pak zjistil, že se Ignác vyvaroval toho, aby cokoliv nakazoval nebo zakazoval „pod hříchem“, co již samo o sobě hříchem nebylo. Možná proto, že sám si prožil těžké období se svou skrupulozitou, nechtěl „vyrábět“ nové příležitosti k formálnímu

hříchu (například striktním vymezením denního řádu nebo trváním na tom či onom způsobu modlitby nebo postu), takže spíše povzbuzoval k onomu velkomyslnému „magis“ radostného dárce, než aby hrozil tresty.

Z toho jsem zpětně pochopil, že historické úspěchy jezuitských škol a misí, které kdysi přitáhly mou pozornost, vůbec nestály na nějakém vnučováním drilu a na vyžadování bezduché poslušnosti, jak někteří autoři svým čtenářům vsugerovávali, ale naopak na budování vřelého vztahu ke Kristu, který člověka osvobozuje a zároveň vyzývá k dobrodružnému a nebezpečnému „velkému tažení“ se zaručeně dobrým koncem.

Václav Dlapka SJ

Anketa

Ludvík Armbruster SJ

V čem může být svatý Ignác dodnes inspirativní?

Svatý Ignác byl podobně jako my člověkem narozeným „mezi dobami“. Na konci středověku stál jednou nohou pevně v rytířské tradici, v níž byl vychován, zatímco druhou nohou zkoušel, co je nosné v tom, co přinášela nová doba, jejíž obrysy ještě nemohl přehlédnout.

Odtud jeho otázka po individuální vůli Boží v životě každého z nás. My si dnes uvědomujeme svou nejistotu na konci vyznívající evropské moderny a čerpáme u svatého Ignáce kuráž vykročit do nejistoty „v tvůrčí věrnosti“ své víře.

Následovat své srdce

Petr Hruška složil první sliby na začátku listopadu ve Frankfurtu nad Mohanem. V současné době pokračuje ve své řeholní formaci a studuje filozofii v Mnichově. Je již dlouholetou tradicí našeho čtvrtletníku představit při této příležitosti nového jezuitu také těm, jimž se tento časopis dostane do rukou.

Petre, ukončil jsi noviciát neboli první uvedení do řeholního života a vystoupil jsi na pomyslném žebříku řeholní formace na další stupeň. Jak reflektuješ tuto změnu?

Myslím, že je nutné tento krok reflektovat ve více rovinách. Tak předně se jedná o velkou změnu vnějších podmínek mého života. Přestěhoval jsem se z okresního města, slovenského Ružomberku, do jednoho z největších měst Německa, do Mnichova. Také má činnost zde v Mnichově, tedy studium filozofie, se značně liší od toho, co jsem dělal v noviciátu. Ten jako prvotní etapa řeholní formace slouží především k poznání řádu a položení pevných základů duchovního života. Tyto „vnější věci“ jsou tedy velkou změnou oproti tomu, co bylo dříve. Naopak co se týče těch „vnitřních věcí“, tedy duchovního života, snažím se udržet kontinuitu a dále rozvíjet to, co jsem se v noviciátu naučil.

Vím, že ses narodil na Valašsku a bydlel jsi dlouhou dobu nedaleko Valašského Meziříčí a v Praze. Mohl bys čtenářům trochu přiblížit tuto dobu před vstupem do jezuitského řádu?

Jak jsi již naznačil, skutečně pocházím z Valašska. Vyrůstal jsem v malé vesnici Příluky nedaleko Valašského Meziříčí. Mám dva starší sourozence, sestru a bratra, a pak ještě jednoho bratra, který je mým dvojčetem. Na základní škole jsme spolu s bratrem dojížděli do sousední vesnice, z větší části to bylo ještě v období socialismu, dnes mi je už třiatřicet let. Pak následovala stavební průmyslovka ve Valašském Meziříčí a po maturitě, jelikož jsem neměl jasnou představu o tom, co bych měl v životě dělat, jsem začal studovat to, co mne v té době zrovna bavilo, tedy archeologii. Během studia jsem ale pocítil jistou nespokojenost, a tak jsem po absolvování bakalářského programu odešel. Pak následovala základní vojenská služba a po jejím ukončení jsem se přihlásil k Polici ČR. Sloužil jsem nejprve na základním útvaru v Pra-

ze a po asi jednom roce jsem odešel k Službě kriminální policie a vyšetřování (SKPV), kde jsem strávil necelých pět let jako vyšetřovatel. Do noviciátu jsem vstoupil v roce 2010.

V dnešní době, kdy je mladému člověku otevřena pestrá možnost pro svobodnou volbu životního stavu a směřování životem, proč právě jezuité? Co tě u nich oslovilo?

Abych mohl odpovědět na tvou otázku, musím to vzít trochu oklikou. Moji rodiče se sice snažili přivést mne k víře a už v dětství jsem poprvé přemýšlel o tom, že bych se mohl stát knězem, ovšem dobrá snaha rodičů často naráží na vzdorovitost potomků, a tak jsem musel svou cestu k Bohu a církvi znovu najít až v dospělém věku. Po jisté životní události, kterou bych označil za „vnitřní konverzi“, jsem se opět vrátil k myšlence stát se knězem. Vlastně jsem byl rozhodnut, že v budoucnu vstoupím do semináře. V budoucnu říkám proto, jelikož jsem toto rozhodnutí odkládal z roku na rok až do třiceti let. Tehdy jsem si řekl, že už to tak nejde dál a já se musím konečně napevno rozhodnout.

Kromě touhy po kněžství se mne ale držela ještě jedna celkem ambiciózní (možná spíš pyšná) myšlenka, že nechci být jen kněz, ale Kněz, který je skutečně přítelem Božím, který je k němu v blízkém osobním a důvěrném vztahu, který mu bude tak blízko, jak je to pro člověka jen možné. Když jsem se touto myšlenkou zabíral, zjistil jsem, že pociťuji jistý rozdíl v tom, když mši sv. slouží světský a když řeholní kněz. Nejsem schopen to přesně rozvést, nicméně tento pocit mne dovedl k myšlence stát se nejen knězem, ale i řeholníkem.

Ale proč zrovna jezuité?

Tehdy jsem se začal zajímat o různé řády a řeholní společnosti, až jsem narazil také na jezuitu. V tu chvíli jsem už neměl potřebu dál hledat, jelikož jsem vnitřně věděl, že to je to pravé. Do jezuitského řádu mne tedy dovedlo to, že jsem se rozhodl důvěřovat a následovat to, co se odehrávalo v mém srdci. To samozřejmě

Jeziuitský scholastik Petr Hruška
(Foto Leopold Stübner)

jsem pak musel podrobit i racionální úvaze a poměřovat s osobní zkušeností v kontaktu s jezuitu, ale prvotním impulzem bylo toto vnitřní cítění. Ačkoliv se to všechno pak v noviciátu, a především ve velkých exerciciích, muselo ještě pročistit, jsem přesvědčen o tom, že toto vnitřní cítění a „následování srdce“ je právě onen způsob, kterým Bůh vede člověka a kterým Bůh vedl i sv. Ignáce.

Vím, že se o noviciátním období krátce po ukončení ne snadno hovoří. Mnohé zkušenosti potřebují ještě zpětnou reflexi a vidět je z poněkud jiné pozice, přesto se tě zeptám, jak bys zhodnotil tuto etapu? A klidně můžeš vzpomenout i na náročnější období.

Dodnes si pamatuji, jak mi při jednom z rozhovorů, které předcházejí vstup do noviciátu, P. Stuchlý v Brně žertem řekl, že v noviciátu se budu „prát“ buď s Bohem, nebo s novicmistrem. A měl pravdu, i když ne tak docela, jelikož jsem musel zápasit s oběma. To je samozřejmě nadsázka, ale kus pravdy na tom je. Většinou je to totiž tak, že člověk zápasí především se sebou samým a jeho myšlenky a pocity na sebe občas berou masku Boha nebo novicmistra. A Bůh s novicmistrem jsou spíše ti, kteří mu v tom zápase pomáhají. Ale jak jsi ty sám řekl, je ještě příliš brzy na nějakou velkou reflexi. Z toho, co mi noviciát dal, především z velkých exercicií, vlastně žiju neustále.

Jsi ještě krátkou dobu na studiích filozofie v Mnichově. Z vlastní zkušenosti vím, že studia na této škole jsou náročná i pro rodilé Němce. Co zde už vnímáš jako přínos pro svoji intelektuální formaci a co naopak je pro tebe zvláště náročné?

Musím se přiznat, že na studia filozofie jsem nastoupil s jistou skepsí. Moje pochyby se týkají schopností a hranic lidského rozumu, jakožto hlavního nástroje filozofa. Tato skepse neustále trvá, ale pro studium filozofie je to možná výhoda. A co je pro mne zvláště náročné? Samozřejmě studium v němčině, v níž se stále ještě necítím úplně fit.

Člověk nikdy neví, co přinese následující den, přesto by jedinec měl mít nějakou představu o budoucnosti. Chtěl bych se tě, Petře, zeptat, zda už máš představu o svém působení v řádu? Čemu by ses rád věnoval?

Starý dobrý vtíp říká, že chceme-li pobavit Boha, tak mu můžeme povyprávět o svých plánech...

Připravil Jiří Hebron SJ

Ironie nesvobody

Co je člověk člověkem, má touhu komunikovat. Přijímat informace, nebo naopak sdílet, kde co viděl, slyšel či prožil. Tak zprostředkovává i zkušenosti, které jsou univerzální, a pomáhá druhým v lepší životní orientaci. Nejpřirozenější formou takové komunikace je rozhovor. V tom následujícím našem čtenářům nabízíme poohlédnutí za téměř 40 lety jezuitského života bývalého provinciála a novicmistra Vojtěcha Suchého.

Kněz a tajný řeholník, v nesnadné době normalizace, kdy jste začal své „vrůstání“ do „organizmu“ Tovaryšstva, byl jistě často na mušce tehdejšího komunistického aparátu. Zavzpomínal byste na tuto dobu?

Nebude-li to příliš troufalé, musím říci, že ono vrůstání začalo mnohem dřív. V roce 1949, když chtěli mého otce přijmout do KSČ a on viděl, jak se nakládá s rolníky a živnostníky, napsal dopis, ve kterém stálo: „Ještě jsem se nenaučil lhát, krást a podvádět, takže se necítím hoden být členem této strany.“ Za sedm let ho zavřeli a předseda partaje u nás zastavil na ulici matku a jízlivě se jí ptal: „Váš pan manžel nám kdysi psal nějaký dopis, že?“ Máma mi řekla, že otec je na služební cestě. Jenže kluci na ulici na mne pokřikovali: „Kriminálník, kriminálník, fotra má v lochu!“ Naštěstí ne dlouho. Bylo mi osm, ale už jako kluk jsem si udělal na tyto věci názor.

Někdy ve dvanácti na jedné straně vlivem pěkných a obdivných řečí o jezuitěch od starých absolventů jezuitského gymnázia na Velehradě a na straně druhé štvavým řečem proti nim ve školních hodinách dějepisu, i do kina na Temno nás vodili, jsem začal uvažovat celkem logicky: Když těm komunistům leží jezuité tak v žaludku, tak to něco znamená, ti musejí být někdo. Když jsem pak u nás v sakristii našel za skříní zapadlé vydání Ovečkova překladu Ignácových Duchovních cvičení, plesnivých a ožraných od myší, viděl jsem v tom jisté znamení.

Do Tovaryšstva Ježíšova jsem byl přijat – pamatuji si to velmi přesně – 7. prosince 1971 kolem půl šesté večer. „Vojančil“ jsem tehdy v Brně a dostal jsem vůbec první vycházku. V Kamenné ulici bydlel tehdejší provinciál P. Pavlík, no a byl doma...

Co bylo dál, když jste skončil vojenskou službu?

Po vojně jsem byl vysvěcen na kněze a chlubím se tím, že oficiálně pro Tovaryšstvo Ježíšovo, protože P. Pavlík získal od tehdejšího brněnského biskupa Karla Skoupého mé propuštění z diecéze – pochopitelně jen ústní. Noviciát byl pak ale dlouhý, vlastně až někdy za čtyři roky začala intenzivnější příprava. Bylo to také mou vinou. Oficiálně jsem byl v duchovní správě v brněnské diecézi, farnost byla živá, práce dost, i pochybnosti se vloudily.

Nebylo možné odejít do řádného noviciátu, mužské řehole přece neexistovaly. Měl jsem štěstí, že jsem byl kaplanem u dobrého a moudrého faráře P. Zechmeistera, který byl velkým přítelem tehdejšího otce provinciála, takže mi umožnil vykonat si měsíční exercicie. Musel oželet mou přítomnost ve farnosti včetně jedné neděle a následně mi umožnil kontakt se spolubratry. Žádné drama, důležité pro mne bylo, že jsem mohl mít důvěru.

Kdy jste se poprvé setkal se Státní bezpečností?

Se Státní bezpečností jsme se setkali v posledním ročníku semináře. Postupně si nás volali, nevím proč, asi si chtěli založit kartu či co. Na vojně mě několik důstojníků, když se přesvědčili, že nás nikdo nepozoruje, řeklo: „Dávej si bacha, jdou po tobě kontráši.“

Když nepočítám setkání s církevními tajemníky, v duchovní správě jsem byl předvolán k výslechu nebo mě navštívili příslušníci STB asi pětkrát či šestkrát: kvůli kázání, kde jsem byl, s kým hovořil apod. Vždycky byli dva. Měl jsem zásadu mluvit co nejméně, nejlépe odpovídat větami složenými z jediného slova.

Jedno to předvolání se protáhlo asi na čtyři hodiny. Až ke konci jsem pochopil, že se asi chtějí pokusit získat mě pro spolupráci, což jsem odmítl a udělal ještě jednu věc. Vzpomněl jsem si na profesora církevního práva, který nás „připravoval“ na to, co nás může potkat. Mezi jiným, abychom se vždycky, pokud budeme muset podepsat protokol, podepsali pod poslední řádek. Předložili mě k podpisu čtyřstránkový protokol. Na poslední straně byly asi čtyři řádky nahoře, pak volný papír a dole udělali pár teček, kde jsem se měl podepsat. Já se podle rady pana profesora podepsal nahoře pod poslední řádek – a byl konec legrace. Křičeli jak posedlí, hrozili, vyhrožovali, že mě zničí, dokonce hrozili likvidací. Příjemné to nebylo, ale byl jsem najednou úplně klidný.

Zmínil jste církevní tajemníky...

Původně se oficiálně nazývali „okresní církevní tajemník“, zkratkou OCT. My jsme jim mezi sebou říkali „ocet“, možná i proto se název této funkce poz-

ději změnil na „tajemník pro věci církevní“. Podezření, že i oni patří k STB, se mi potvrdilo jednou při měsíční rekolekci kněží z děkanství (v Čechách vikariátu), kam pravidelně jeden „ocet“ chodil. Bavili jsme se tehdy, někdy v roce 1983 nebo 1984, o přepadení domova důchodců pro kněze na Moravci. Tehdy STB pod vedením brněnského krajského církevního tajemníka Bělohoubka řečeného Weisdržka, za vydatné pomoci milicí se psy a samopaly, dělala několik dní v domově šfáru. Zabavila přitom stařečkům, mnohdy už nepohyblivým, všechny psací stroje, ukradla dopisy, písemnosti, ze skromných důchodů našetřené peníze. Když chtěl děkan ukončit debatu, pronesl jeden kněz: „Jen se ještě chvíli bavme o tom loupežném přepadení.“ „Ocet“ zbrunátněl, poskakoval na židli jak čertík z bedýnky, tloukl pěstmi obou rukou do stolu a řval: „Naši hoši nejsou žádní loupežníci.“

Co se vás tehdy nejvíc dotklo?

Měl jsem nastoupit do okresu Jindřichův Hradec, tedy do českobudějovického kraje. Tamější krajský církevní tajemník mě pozval k pohovoru. Kapitulní vikář mi řekl, abych tam jel, že o tom ví. Opět jsem hovořil co nejméně a tajemník si to vysvětloval tím, že jsem ještě nikdy nejednal na takové vysoké úrovni, poprvé na kraji a hned s tajemníkem – to jsem horlivě přikyvoval. Pak najednou říká: „My máme moc, my se nemáme čeho bát, my nemusíme nic skrývat. My se vždycky domluvíme. Vy zažádáte o výpomoc ke zpovědi před svátky o tři kněze, my vám povolíme jednoho, nebo žádného, my se vždycky domluvíme, nemáme co skrývat, my máme moc.“ Ve mně to vřelo vztekem a ponížením, zatínal jsem pěsti a v duchu říkal: „Buď zticha, drž hubu!“ Neuplynulo mnoho času a tajemník zemřel. Rozneslo se, že šel doma v paneláku vysypat odpadky do popelnice a tam zůstal – infarkt.

Když přenesu do současnosti první příhodu a tuto poslední, uvědomím si, že nemusejí být jen soukromými zážitky jednoho člověka, ale mohou být možná i nějakým symbolem a běhá mi mráz po zádech.

Společenství s jinými, myslím tím komunitu spolubratrů, která je nedílnou součástí identity řádu, jste začali společně vytvářet v Perné pod Pálavou v roce 1990. To bylo období plné nových očekávání, euforie z nabyté svobody. Jak jste vy toto období vnímal?

Jak se tehdy s oblibou říkalo, jako kulturní šok. Vylezli jsme ze svých ulit, děr a úkrytů, začali s překvapením poznávat trojí: kdo že to všechno je jezuitou; že jsme individua, každý se svou představou, se svým vlastním stylem života (nezapomeň, že jsem byl už sedmnáct let v duchovní správě, z toho de-

set farářem); a nakonec, co to vlastně Tovaryšstvo je. Radost z nových pořádků byla veliká, ochota něco přinést také, ale opustit rozdělanou práci, farnosti, které byly blízké srdci, naučit se mezi sebou komunikovat a společně žít nebylo snadné.

Trochu šokem byl také pokus restaurovat, co před čtyřiceti roky přestalo, jako by neexistovalo žádné přerušení a žádný vývoj v církvi i Tovaryšstvu. Není divu, že mnozí „zabydlení“ zůstali u dosavadního způsobu života a práce a rozloučili se s Tovaryštvem. Pro mnohé ovšem nebyl primárním zájmem řeholní život v Tovaryšstvu, ale stát se knězem, a v době útlaku ani jinou cestu neviděli. Já osobně se nepokládám za revolucionáře, snažil jsem se pozorovat, přizpůsobit, pochopit. I když jsem to, myslím, nedával najevo, nebylo mně vždycky uvnitř lehké. Ostatně cesta k novému srdci není nikdy snadná.

Později, kdy se spolubratři ze „svobodných zemí“ ptali podobně jako ty a já jsem jim s úsměvem říkal, že v totalitě byl nejkrásnější řeholní život, že to se

P. Vojtěcha Suchého nejvíce v Děčíně obohatilo setkání s lidmi, kteří jsou otevření, nezaujatí, sice nevěřící, ale normální a vstřícní, mnohdy lidé hledající
(Foto Petr Vacík)

to „řeholilo“, jednou za čtrnáct dní jsem jel na jeden den za novicmistrem, později za spolubratry, a pak jsem si dělal, co jsem chtěl, tak se opravdu upřímně smáli i na naší kurii v Římě.

Uplynulo pár let a my jsme se naučili a jsme schopni spolu navzájem komunikovat, žít i pracovat. A to je obrovská věc a všechno tápání a hledání stálo za to. Bohu díky.

Nějaký čas jste byl také pedagogem na biskupském gymnáziu (BiGy) v Brně. Při tomto pěkném, zároveň však náročném poslání není nejspíš nouze o zážitky. Máte nějakou humornou či poučnou vzpomínku z této doby?

Humorný je už ten sám fakt. V mládí, když jsem uvažoval o tom, co bych rád dělal, říkal jsem si: „Všechno, jen ne učitele!“ Později jsem se dočetl a častěji citoval úsloví starých Římanů: „Koho chtějí bohové potrestat, učiní ho učitelem.“ Říká se také: „Odříkaného chleba největší krajíc.“ Když jsem nastoupil v roce 1973 do duchovní správy, měl jsem třináct hodin náboženství týdně. Potom po zákroku normalizační fúrie a zpřísnění podmínek pro výuku náboženství trochu klesl počet hodin, ale prakticky po celou dobu působení v diecézi jsem neměl méně než osm hodin náboženství týdně. Pak na BiGy najednou dvacet i víc hodin týdně. Není to ironie? Měl jsem ovšem vždycky děti rád, i studenty, a také jsem se snažil jim něco předat, ale jako pedagog se necítím. Někdy to byla pěkná muka.

Kromě BiGy jsem také učil náboženství na zdravotnické škole sester františkánek. Ve třídě třicet dívek ve věku 16-19 roků, náboženství neklasifikované, takže nakolik dávaly pozor, to nevím. Někdy si možná psaly úkoly či pod lavicí četly psaníčka.

Jednou jsem jim v rámci tématu Vztahy a přípravy na manželství vyprávěl skutečný příběh vývoje jednoho vztahu, který jsem kdysi mohl z dálky sledovat u jedné dívky z farnosti, od prvního seznámení přes první polibek a zápas o čistý vztah až k uzavření manželství a založení rodiny. Poukazoval jsem, jak se dá naprosto otevřeně a naprosto čistě hovořit i o těch nejintimnějších věcech. Najednou bylo ve třídě vidět, jak se přestávají oči dívat pod lavici, ruce s perem pohybovat po papíře, začíná se o ruku podepírat jedna hlava po druhé, ticho jako v hrobě. Když jsem skončil, jedna studentka povzddechla: „To jsme potřebovaly slyšet dřív.“ „Prosím tě, kdy?“ „Už v mateřské školce.“ Trochu ironicky dodávám: ejhle, důležitost „sexuální výchovy“.

V roce 1998 jste byl jmenován provinciálem České provincie a byl jste jím do roku 2004. Provincie procházela obdobím nových vý-

zev, stále se po období komunizmu budovala, vytyčovaly se oblasti našeho působení ve společnosti, našeho směřování. Čím vás nejvíce tato etapa ve vašem řeholním životě obohatila?

Především setkáním s lidmi v hodně širokém kontextu. Také trochu pohled dál za naše pohraniční kopce, vhléd do činnosti, problémů i nadějí krajů celého světa, díky setkáním provinciálů z celého Tovaryšstva. Velmi povzbudivá byla jistota a zakoušení opravdové bratrské solidarity všech se všemi. Ale také moje meze a hranice naší provincie a někdy i bezmocnost či nemožnost uskutečnit nějaké dobré dílo.

Než jste se v roce 2011 přesunul na sever Čech do Děčína, byl jste sedm let magistrem noviců. Učil jste a seznamoval adepty řehole sv. Ignáce s tím, co znamená jezuitská identita, jak ji žít a tím přinášet prospěch nejen široké společnosti, nýbrž i jak má tento *modus vivendi* sloužit pro vlastní rozvoj. Byl to čas, který jste strávil na Slovensku, v Ružomberku. Jak zpětně hodnotíte toto vaše působení?

Vidíš, další ironie. Byl jsem to já, kdo v době, kdy se zmenšil počet noviců v naší a slovenské provincii na celkový počet čtyř či pěti noviců, inicioval spojení obou noviciátů, protože jsem byl přesvědčen, že určitý autoedukativní efekt přiměřené skupiny je velmi důležitý. Ostatně zkušenosti spojených noviciátů má více provincií: Němci, Angličané, Italové, Francouzi, ... A ten, který se připravoval na to, aby byl novicmistrem, studoval ignaciánskou spiritualitu a konstituce, se nakonec stal provinciálem. A také se s humorem říká, že je nejlépe, když nový provinciál starého pošle co nejdál, a také, aby měl pořád co dělat a neměl čas...

Tak já, který jsem prožil takový noviciát, jak jsem to popsal před chvílí, nepřipravený, aniž bych měl kdy nějaké takové ambice, jsem byl poslán na jedno z nejzodpovědnějších „postů“ v řádu.

Teď trochu vážněji. Byl jsem provinciálem a vím velmi dobře, na co se ptají všelijaké statistiky a dotazníky, když třeba někdo žádá o propuštění z Tovaryšstva. Tak se také ptají, kdo byl jeho novicmistrem. Já si do žádného hodnocení netroufám jít a pokorně se za všechny modlím, aby pokračovali v cestě, kterou noviciátem započali. Směl jsem je na ní chvíli doprovázet, aby podle Ignácova ducha zůstali pevně zakotveni v Kristu a otevřeni k Božímu světu a lidem, aby s velkou horlivostí přiložili ruku k dílu všude tam, kde je naděje na větší čest a slávu Boží a na záchranu duší.

Město Děčín a tato příhraniční oblast je krásné místo spojené s pohnutou minulostí doby nedávno minulé. Pracujete zde jako spirituál na naší škole Nativity a v další pastoraci. Lidé zde moc kostely nenavštěvují, ve volbách volí komunisty. Někteří označují tuto oblast za „kamenolom Boží“. Přesto bych se vás však chtěl zeptat, co vám na vašem současném působišti přináší největší radost.

Lidé. Lidé, kteří jsou otevření, nezaujatí, sice nevěřící, ale normální a vstřícní, mnohdy lidé hledající. A to, že mnozí z nich volí po všech těch předešlých zkušenostech komunisty? Jsme asi nepoučitelní, možná hloupí, když dáme na vnějšek a na pověstného „holuba na střeše“. Snad proto nás Ježíš přirovnával k ovčím. Ale, copak se Pavel nebál jít i tam, kde ho nevěřící a kde mu netleskali? A nejsme i my povoláni jít ke všem lidem a národům? Boží království přece nestojí na příslušnosti k politické straně či na kterém břehu řeky člověk stojí, nýbrž na víře v Ježíše Krista, v přijetí jeho stylu života, Boží království je v nás.

Mnozí lidé, když slyší o jezuitěch, tak hned dostanou kopřivku, s despektem a nenávistí mluví o tom, co jsme dělali před třemi sty roky. Někteří naopak s respektem a někdy dokonce se závistí mluví o tom, co jsme v minulosti dokázali. Je hodně historiků, nevěřících, ale nestranných odborníků, kteří píšou knihy a studie o jezuitěch, nešetří je, nezamlčují všelijaké nedostatky a slabosti, ale celkově tyto texty vyznívají pro Tovaryšstvo spíše pozitivně za všechno dobré, co na poli kultury, vzdělání, i na národnostním, v Čechách, na Moravě a ve Slezsku vykonalo. A prosím, nemáme na tom nejmenší zásluhu, ani nevíme, že někdo nějakou knihu o nás píše, ani je nějak „nepovzbuzujeme“ či nezastrašujeme. Kéž by za tři sta let měli historici opět důvod podobně hovořit i o nás.

Na závěr bych vám chtěl položit otázku, kterou v poslední době často kladu mnoha zkušenějším spolubratrům, a při našem rozhovoru tomu bude jinak. Mnohé jste v životě zakusil, nejen to dobré, ale i to méně dobré. Co byste na základě svých životních zkušeností rád odkázal mladším generacím?

Abyste, jak říkával můj první farář, u něhož jsem byl na první štaci, byli svěží, přežili „telecí“ léta svého povolání a apoštolského působení, vytrvali, což je podle evangelia důležité ke spáse, a děkovali. Pak už bude vše v pořádku.

Připravil Jiří Hebron SJ

Právní ochrana nejchudších

Když jsem začal se svou právníkou službou mezi domorodými kmeny Adivasiů v Gujaratu v Indii v rámci Jezuitského centra pro lidská práva SHAKTI-LAHCRC, měl jsem podobný pocit jako náš Mistr v evangeliu: „Když viděl zástupy, bylo mu jich líto, protože byli vysílení a skleslí jako ovce bez pastýře.“ (Mt 9,36)

V celé Indii tvoří Adivasiové (původní obyvatelé pralesní oblasti – pozn. red.) 8 % populace, v Gujaratu 15 % a v oblasti, kde pracuji, to je od 65 do 98 %. Adivasiové čelili a dodnes čelí mnoha výzvám. Mezi nimi je krize identity, eroze jejich kultury, jednoty a důstojnosti, ztráta kontroly nad přírodními zdroji a porušování jejich lidských práv. Jednou z hlavních příčin je nedostatek vedení založeného na hodnotách, které by mohly vést tyto lidi po svěžích pastvinách. V této situaci bylo nadějí, že jednoho dne je budou umět vést jejich vlastní lidé. Dnes máme signály, že naše úsilí přináší ovoce.

Před 42 lety byla postavena velká přehrada Ukai, kvůli které bylo bez adekvátní kompenzace přemístěno 150 adivasijských vesnic. Přehrada měla mít dva hlavní kanály – Levý, zasahující za město Surat, a Pravý, zavláhuující 59 vesnic Adivasiů. Levý kanál funguje, Pravý nikoliv. Lidé věřili, že jejich předáci to uvidí a dojde ke změně, ale nic se nestalo. Před

třemi lety došlo mezi lidmi k jakémusi probuzení a několik adivasijských předáků se chopilo iniciativy. Blokovali cesty a donutili vládu ke slibu. Ten ale nebyl dodržen. Odvolali se tedy k Nejvyššímu soudu, aby svůj slib vláda dodržela.

Zápas o důstojnost

Ve vzdáleném městě Songadh prodávalo 250 Adivasiů po mnoho let zeleninu. Nyní jsou vytlačováni cizinci a různými způsoby obtěžováni. Ač děti země, nemají místo, kde by prodávali své zboží, připomínající Ježíšův výrok „Syn člověka nemá, kde by hlavu složil“. Ženy se chopily iniciativy, oslovily různé autority, ale bezvýsledně. Nyní se proti městským úředníkům odvolaly k Nejvyššímu soudu.

Probíhá vícero podobných zápasů o důstojnost a navrácení jednoty a identity. Jejich pokračující snaha o uznání práv na pralesní území je dobrým příkladem vzrůstajícího sebeuvědomění a vlastního vedení. Oslava Dne domorodých etnik, kaž-

doročního adivasijského kulturního festivalu v Songadhu, a nedávno pořádané hromadné svatby, jichž se účastnilo 29 párů z různých adivasijských skupin bez ohledu na příslušnost k podskupinám, a náboženské, politické a zeměpisné rozdíly jsou známkou postupné transformace.

Hromadné svatby

Zvláštní příležitostí k radosti byly hromadné svatby, protože v Indii (a možná všude ve světě) utratí lidé za svatby velmi mnoho peněz. To není problém pro ty bohatší, ale co s chudými, kteří si to dovolit nemohou? V hloubi srdce by si každý přál, aby byla jeho svatba svatbou ve velkém stylu, a každý rodič by takovou svatbu rád vystrojil svému dítěti. Ale chudoba je velmi reálnou záležitostí a vícero lidí vede k tomu, že utečou a začnou spolu žít bez svatby. To ale představuje pro komunitu problé-

my. Dokonce i z těch, kdo jsou oddáni, jen málokdo obdrží právní registraci svého manželství, a páry a jejich děti jsou pak připraveny o vládní sociální zabezpečení.

Hromadná svatba byla plánována s ohledem na tyto skutečnosti. Mnoha lidem posloužila jako možnost mít stylovou svatbu bez výdajů a umožnila jim dostat od jiných svatební dary. Jejich manželství je také oficiálně registrováno, a dotyční jsou tudíž oprávněni těžit z vládních sociálních projektů.

Tyto a podobné iniciativy pomáhají přivést všechny Adivasie jakožto komunitu na jedinou platformu a provolávat s důvěrou, radostí a hrdostí slogan: „Jai Adivasi, Jago Adivasi!“ Neboli: „Vítězství Adivasiům, probuďte se, Adivasiové!“

P. Stanny Jebamalai SJ

Z jezuitské ročenky Jesuits 2012 přeložil

P. Ladislav Nosek SJ

Zvláštní příležitostí k radosti byly hromadné svatby
(Foto Michal Štofej)

Kardinál Carlo Maria Martini

15. 2. 1927–31. 8. 2012

Kardinál Martini se narodil 15. února 1927 v Turíně. Do řádu vstoupil v roce 1944 ve svých 17 letech a první řeholní formaci absolvoval v Cuneo. Teologii a filozofii studoval v Gallarate, Chieri a Římě. Kněžské svěcení přijal v roce 1952 a deset let nato pak složil věčné sliby. Doktorát teologie získal na Papežské univerzitě Gregoriana. Řadu let působil na Papežském biblickém institutu, kde mimo jiné zastával i funkci rektora.

Arcibiskupem Milána byl jmenován v prosinci 1979 a na začátku následujícího roku přijal biskupské svěcení z rukou papeže Jana Pavla II. Tentýž papež mu pak po třech letech udělil kardinálskou hodnost. V letech 1987 až 1993 byl prezidentem

Rady evropských biskupských konferencí, než ho v této funkci vystřídal tehdejší pražský arcibiskup Miloslav Vlk. Kardinál Martini se účastnil několika zasedání synodu biskupů a několikrát se stal mimořádným vyslancem Jana Pavla II. V roce 1999 navštívil Prahu, kde měl promluvu k českým a moravským kněžím na téma „Kněží ve službě nové evangelizace v církvi uprostřed sekularizovaného světa“. V roce 2000 byl jmenován čestným členem Papežské akademie věd.

Po dosažení kanonického věku 75 let rezignoval v červenci 2002 na funkci milánského arcibiskupa a odešel do Svaté země do jezuitského řádového domu, kde se mohl věnovat bádání nad biblickými texty. Onemocněl však Parkinsonovou chorobou, a musel se proto kvůli svému zdravotnímu stavu v roce 2005 vrátit zpět do Itálie. Během prázdnin 2012 se jeho zdravotní stav prudce zhoršil. Ve věku 85 let odešel 31. srpna odpoledne v jezuitském domě v Gallarate na severu Itálie. Pohřeb se konal v pondělí 3. září v milánské katedrále. Smrt kardinála Martiniho zasáhla nejen obyvatele rozlehlé mi-

lánské arcidiecéze, v jejímž čele stál přes 22 let. Na 200 tisíc lidí zblízka i zdáli navštívilo při této příležitosti milánskou katedrálu, aby se poklonilo památce této významné osobnosti světové církve.

Odvážný arcibiskup

Martini se během svého působení proslavil odvážnými tvrzeními v mnoha otázkách. Ve svém posledním rozhovoru se svěřil s obavami, že se církev odcizila běžnému člověku, pěstuje opulentní slavnosti a stala se zkostnatělou. Církev je podle jeho slov 200 let pozadu a bude ztrácet důvěru zejména mladých lidí, dokud se neodváží k radikálním změnám počínaje papežem a biskupy.

Stal se velmi známým biblickým teologem a exegetou. Jak připomněl jezuita P. Federico Lombardi, vedoucí Tiskového střediska Svatého stolce, zesnulý byl biskupem, který slovem, perem i novátorskými pastoračními postupy dokázal hlásat víru lidem naší doby. Díky tomu získal uznání i u představitelů jiných církví a náboženství, ba dokonce i nevěřících či agnostiků.

„Duchovní cvičení sv. Ignáce z Loyoly byla matricí jeho spirituality a duchovní pedagogie, základem trvalého a konkrétního vztahu mezi četbou Božího Slova a životem,“ prohlásil o bývalém milánském arcibiskupovi Federico Lombardi. Papež Jan Pavel II. projevil podle jeho slov mimořádnou intuici, když člověka

s tak bohatou osobní kulturou, duchovním životem a vědeckým zápa-lem postavil do čela jedné z největších diecézí na světě.

Prorok dneška

Schopnost kardinála Martiniho obracet se také k nevěřícím mu vynesla pověst symbolu pokrokové církve. Předseda Papežské rady pro kulturu kardinál Gianfranco Ravasi k tomu dodává: „Martiniho pohled byl bezpochyby pohledem upřeným za to, co je prvoplánové, snažil se odhadnout budoucí vývoj.“

Podle Ravasiho byla Martiniho role prorocká: „Prorok je dobře zasa-zen v dějinách, cítí jejich pohyby a jejich napětí. Tato definice by však měla platit tak trochu pro všechny věřící a pastýře. Jde totiž o schopnost rozlišit a dokázat zařadit do předejví dějin složitost jednotlivých situací.“ Kardinál Ravasi oceňuje skálopevnou víru zesnulého, která byla zároveň mimořádně pozorná k různým tvářím složité skutečnosti.

„Se zármutkem jsem přijal zprávu o smrti kardinála Carla Maria Martiniho, která nastala po dlouhé nemoci prožívané s vnitřním pokojem a v důvěryplné odevzdanosti Pánu,“ napsal Benedikt XVI. v kondolenčním telegramu adresovaném příbuzným i celé arcidiecézi. Papež připomněl kardinála Martiniho jako „drahého bratra, který velkoryse sloužil evangeliu a církvi“.

Jan Regner SJ

Opožděný třetí díl

Alois Kroess

Geschichte der Böhmisches Provinz der Gesellschaft Jesu III.

Olomouc, Nakladatelství Refugium 2012
ISBN 978-80-7412-108-1

Třetí a poslední díl rozsáhlé monografie o historii České provincie jezuitského řádu čekal na své vydání více než sto let. Autor Alois Kroess z Rakouské provincie, který působil na našem území, se zabýval prvním obdobím řádu až do jeho dočasného zrušení. Když po jeho smrti byla obnovena Česká provincie, zdejší jezuité vydali před vypuknutím druhé světové války druhý díl Kroessova opusu, ovšem díl třetí již kvůli nástupu nacizmu vydat nestihli. Díky péči jezuity Petra Koláře a historika Martina Svatoše se nyní můžeme těšit z toho, že šťastně nale-

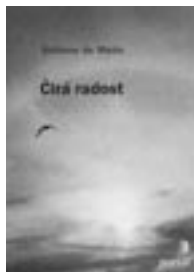
zený manuskript byl po nutných úpravách připraven do tisku.

Je ovšem třeba dodat, že třetí díl zůstal po autorově smrti nedokončený. Nakonec zvítězil názor, že bude nejlepším řešením vydat jej v zásadě tak, jak byl nalezen. Přesto, a možná právě proto se jedná o velmi cenné dílo, které může aspoň částečně vyplnit onu mezeru, jež dosud zela v našich pramenech. Třetí díl se zabývá obdobím zhruba od Vestfálského míru do zrušení řádu v roce 1773. Dotýká se tedy velmi citlivého období „rekatolizace“ nebo „katolické reformace“, která si zaslouží naši pozornost i proto, že čeští jezuité se na tomto procesu významnou měrou podíleli a dosud jsou jejich tehdejší snahy opředeny řadou mýtů.

Kroess využil velké množství pramenů a materiálů, z nichž mnohé jsou vinou vlád obou totalit v naší zemi nenávratně ztraceny. Zachovaly se tedy jen v Kroessových citacích, byť bohužel často přesně nevíme, odkud autor informace čerpal. Je proto třeba ocenit odvahu nakladatelství a mravenčí práci obou editorů, kteří tak přispěli ke studiu naší historie a její interpretaci bez přiměsí ideologií a předsudků.

Jan Regner SJ

Anotace

Anthony de Mello
Čirá radost

Praha, Portál 2012
ISBN 978-80-262-0158-8

Z pozůstalosti slavného indického jezuita Anthonyho de Mella vychází přepis jeho přednášek a vystoupení. Texty byly proneseny při různých příležitostech, ale všechny spojuje jejich bezprostřední, odlehčený a humorný styl. Některé si podržely i provokativní charakter, jak jsme tomu u jejich autora zvyklí. De Mello se na svých cestách potkává s mnoha příklady šťastných lidí, kteří by z našeho evropského pohledu měli být spíš nešťastní a zarmoucení. Naopak mnozí lidé, kteří mají zdánlivě všechno, si stále stěžují na to, že jim něco chybí. Klíčem k pochopení smyslu života je znovuobjevení jeho krásy a nesmírné hodnoty, které spočívají v umění prožívat každý den i každý okamžik života naplnění Bohem.

Silvano Fausti
Nad evangeliem podle Lukáše

Praha, Paulínky 2011
ISBN 978-80-7450-025-1

Po výkladech evangelií Markova a Matoušova se českému čtenáři dostává do rukou i výklad Lukášova evangelia z pera italského jezuita Silvana Faustiho, který se proslavil oblíbenými úvody do meditace nad biblickými texty. Knihy se vyznačují nejen vysokou odborností, ale i přístupností běžnému čtenáři, srozumitelností a živým stylem. Boží slovo je zde chápáno nejen jako zdroj bádání, ale především jako pozvání k prohloubení duchovního života. Autorovy pastorační zkušenosti se významnou měrou spolupodílejí na tom, že jeho poctivý výklad je ve znamení neustálého dialogu mezi tradicí interpretace biblických perikop a jeho vtělením do života dnešních lidí.

Zprávy

Praha

■ Generální představený Tovaryšstva Ježíšova Adolfo Nicolás navštívil ve dnech 27.–29. listopadu Českou republiku. Během svého pobytu se seznámil s aktivitami českých jezuitů a jejich spolupracovníků. Třídenní návštěvu zahájil setkáním s jezuitou 27. listopadu v Brně. Na Moravě zavítal také do Olomouce, kde se mimo jiné seznámil s činností Centra Aletti. V Čechách se vydal kromě Prahy i do Děčína, kde se setkal s učiteli a žáky jezuitské školy Nativity. Během svých zastavení v Praze a Olomouci navštívil také představitele české církve, kardinála Dominika Duku a arcibiskupa Jana Graubnera.

V průběhu návštěvy Nicolás předsedal dvěma slavnostním bohoslužbám pro veřejnost. První se konala v úterý 27. listopadu kolem poledne v jezuitském kostele Nanebevzetí Panny Marie v Brně. Do rukou generálního představeného při ní složili své poslední sliby jezuité Pavel Bačo a Jiří Kovář. Ve středu 28. listopadu pak generální představený celebroid večerní mši svatou v kostele sv. Ignáce v Praze. Na bohoslužbu pak navázalo setkání s jezuitskými spolupracovníky, přáteli, dobrodinci

a veřejností. Do České republiky přijel Nicolás poprvé v rámci vizitace provincií střední Evropy. Předtím ve dnech 23.–26. listopadu zavítal i na Slovensko.

■ Generální představený jezuitského řádu Adolfo Nicolás jmenoval v polovině října představeným České provincie P. Josefa Stuchlého, současného superiora brněnské komunity. Nový provinciál převezme svůj úřad v neděli 3. února 2013 po dosavadním představeném P. Františku Hylmarovi, který stál v čele provincie od 16. května 2004 celkem tři funkční období.

Josef Stuchlý se narodil roku 1966 v Ostravě, kde ve svých 24 letech promoval na Vysoké škole báňské jako strojní inženýr. Do jezuitského řádu vstoupil v roce 1991 a noviciát absolvoval na Svatém Hostýně a v Kolíně. V letech 1993–1996 studoval filozofii v Krakově. Pak do roku 1997 působil v Olomouci. V Dublinu a Londýně vystudoval v letech 1997–2002 teologii. Kněžské svěcení Stuchlý přijal z rukou arcibiskupa Jana Graubnera v roce 2002 v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně. V následujících letech 2002–2004 studoval psychologii v Bostonu. Po návratu do České re-

publiky se stal představeným jezuitské rezidence a studentským kaplanem v Brně.

■ Ve dnech 8.–11. listopadu 2012 se v Centru Mariapoli v Praze-Vinoři konala mezinárodní konference evropských jezuitů a jejich spolupracovníků působících v univerzitní pastoraci. Téma setkání znělo: „Nová evangelizace – ignaciánská cesta“. Akce se zúčastnilo na třicet pět účastníků z Irska, Anglie, Portugalska, Francie, Belgie, Španělska, Maďarska, Litvy, České republiky a dalších evropských zemí. Nechyběli ani hosté z Bejrútu. Příspěvkem na téma „Evangelizace dnes: jak může svatý Ignác povzbudit univerzitní kaplany“ konferenci zahájil profesor systematické teologie univerzity v Dublinu James Corkery. O klíčových otázkách spojených s novou evangelizací v současné Evropě promluvil předseda jezuitské konference evropských provinciálů John Dardis. Pozvání na konferenci přijal rovněž sekretář generálního představeného pro záležitosti víry Gerald Blaszcak.

Účastníci konference se seznámili také s několika mezinárodními projekty, určenými pro vysokoškolské studenty i další mladé lidi. Během konference se v Praze konaly dvě veřejné bohoslužby, kterých se zúčastnili také všichni vzácní hosté.

■ Při příležitosti prvního výročí účinnosti Zákona o účastnících odboje

a odporu proti komunismu předal ministr obrany Alexandr Vondra osvědčení několika účastníkům odboje a odporu proti komunismu. Mezi oceněnými byl i jezuitský kněz František Pevný, který v loňském roce oslavil devadesáté narozeniny. Pamětní dekrety ministra obrany a odznaky obdrželo 16. listopadu 2012, v předvečer státního svátku, dvacet účastníků odboje. Dostalo se jim zadostiučinění za to, že rozhodně vyjadřovali svůj postoj k totalitnímu komunistickému režimu. Mnozí z nich pak jako nepřátelé státního zřízení za svou statečnost trpěli dlouhá léta ve vězení.

■ V rámci cyklu pořadů České televize nazvaném Neznámí hrdinové se v neděli 14. října od 16.30 diváci na ČT 2 seznámili s osobností jezuitského kněze Jana Rybáře. Portrét nazvaný Čtyřicet let pod dohledem sleduje osud člověka pronásledovaného pro svou víru a životní postoje v padesátých letech i za normalizace.

Velehrad

■ Konference nazvaná O kultuře a umění v životě církve se konala 16. listopadu 2012 v prostorách Velehradského domu sv. Cyrila a Metoděje. Zúčastnili se ho odborníci z České republiky, Itálie i Slovenska, a součástí programu byla mimo jiné i prezentace dvou knih a výstava ikon.

Konferenci zahájil příspěvek biskupa Hrdličky na téma Duch liturgie

a umění, poté vystoupili další účastníci, například Michelina Tenace z Papežské univerzity Gregoriana v Římě. Olomoucké Centrum Aletti zastoupili jezuité P. Pavel Ambros a P. Michal Altrichter a sestra Luisa Karczubová. Z košického Centra M. Lacka Východ-Západ přicestoval hlavní sbormistr opery Státního divadla Košice Šimon Marinčák a z Arcibiskupství olomouckého pastorační asistentka Martina Pavlíková.

Boskovice

■ Tematická výstava Muzea Boskovice nazvaná Vzpomínky na kardinála Špidlíka připomněla na začátku listopadu nejvýznamnějšího rodáka, který zemřel v roce 2010. Expozici tvořily fotografie, korespondence a vzpomínky lidí, kteří se s kardinálem znali. Pořadatelé zároveň oznámili, že v jednom z nevyužitých sálů Muzea Boskovice by v budoucnu měla vzniknout expozice Duchovní dědictví Boskovicka, jejíž významná část bude věnována právě kardinálu Špidlíkovi.

Řím

■ Papež Benedikt XVI. prohlásil 21. října v Římě sedm osobností církve za svaté. Mezi nimi byl i francouzský jezuita Jacques Berthieu (1838 až 1896), mučedník a misionář na Madagaskaru. Blahořečen byl jako mučedník víry papežem Pavlem VI. v roce 1965 během 2. vatikánského koncilu a kanonizace se konala symbolicky v době oslav 50. výročí od za-

hájení téhož koncilu. Generální představený Adolfo Nicolás poslal při této příležitosti všem členům řádu list, v kterém ukazuje na hrdinský život tohoto řádového spolubratra.

Děčín

■ Symfonický dechový orchestr drážďanské konzervatoře Heinricha Schütze přijel na pozvání děčínské školy Nativity do České republiky. Na neděli 21. října si připravil velkolepý koncert v Knihovním sále děčínského zámku s názvem O zemi, o jejích hrdinech a legendách, atraktivní kompilaci swingu a současné hudby. Koncert byl plodem návštěvy učitelů a žáků školy Nativity v Německu v létě roku 2010, kdy se na pozvání farností Evangelicko-luterské církve v Drážďanech zúčastnili kulturního programu partnerů z evropského projektu Poznáváme region sousedů.

Vatikán

■ Jedním ze dvou laureátů ceny udělované Vatikánskou nadací Josepha Ratzingera je americký jezuita P. Brian E. Daley SJ. Profesor teologie na Univerzitě Notre Dame ve státě Indiana obdržel tuto cenu za svůj dlouhodobý přínos v oblasti historické teologie. Nadaci Josepha Ratzingera založili v roce 2007 bývalí studenti profesora Ratzingera a slouží k podpoře akademiků v oblasti duchovních věd a k medializaci jejich snah vedoucí k rozvoji a obohacení lidské společnosti. V současnosti

tvorí nejužší skupinu této nadace šestnáct profesorů.

Tucson

■ Kardinál Giuseppe Bertello, předseda Papežské rady pro Vatikánský městský stát, jmenoval 22. srpna českého jezuitu Pavla Gábora zástupcem ředitele Vatikánské observatoře s účinností od 15. září. Jeho působištěm je arizonský Tucson, kde má observatoř od roku 1980 výzkumné pracoviště na základě dohody s Arizonskou univerzitou a od roku 1993 svůj vlastní 1,8metrový

dalekohled zvaný VATT. Pavel Gábor v této funkci vystřídal P. Christophera Corballyho z Britské provincie, který tuto práci zastával od roku 1984. Kromě běžného chodu observatoře bude v nejbližší době mít na starosti přípravu střednědobých a dlouhodobých plánů týkajících se dalekohledu VATT. S velkou pravděpodobností dojde k jeho robotizaci. Dalekohled bude pak schopen provádět pozorování zadaných cílů sám, bez přítomnosti lidského operátora.

Jubilea

P. Jan Chromeček	Hostýn	12. 1.	45 let kněžství
P. Josef Kolářek	Řím	23. 1.	45 let kněžství
P. František Hylmar	Praha	25. 3.	15 let kněžství
P. František Kuběna	Všemina	4. 3.	65 let
P. Vojtěch Suchý	Děčín	11. 3.	65 let
P. Ladislav Árvai	Český Těšín	27. 3.	50 let
S. Jiří Hebron	Mnichov	24. 2.	35 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 16. srpna do 28. listopadu 2012

Ing. Zdeněk Šedivý, Moravská Nová Ves; Milena Šimánková, Praha; Jitka Trejbalová, Hostinné; Stanislav Štrbík, Hustopeče u Brna; Mgr. Gerik Císař, Černošice; Daniel Majer, Praha; Růžena Hylmarová, Hradec Králové; RNDr. Anna Sekaninová, Brno; Jana Mankosová; František Uher; Hana Plocková; Josef Rolm, Praha; P. Jan Daněk, Nové Město na Moravě; Karel Nový, Praha; Josef Sýkora, Kroměříž; Milan Jelínek, Brno-Bystrc; Ing. Milan Němec, Ostrava-Zábřeh; Ing. František Jaroš, Praha; Anna Kubíková, Tvrdonice; Římskokatolická farnost Kašava; Ing. Petr F. Durna, Brno; Vít Blaha, Vracov; Římskokatolická farnost Luže; Josef Suk, Brno; Marie Rudolfová, Kroměříž; Sestry CJ, Josefův Důl u Jablonce nad Nisou; Kristina Krupová, Český Těšín; Ing. Petr Štolle, Praha; rodina Kovaříkova, Brno; Jarmila Zindulková, Blansko; Sestry Římské unie řádu sv. Voršily VD; Jarmila Neumannová, Praha; Ing. František Holešínský, Hodonín; Jasna Procházková, Praha; Vanda Ovečková, Ostrava-Poruba; Dr. Helena Pavlincová, Brno; Marie Niedermertlová, Příbyslav; P. Pavel Bohumil Petřina OPraem, Praha; Marie Burešová, Brno; MUDr. Barbora Jiříčková, Olomouc; PhDr. Vladimír Smékal, Brno; Václav Chroust, Kla-

tovy; PhDr. Zdena Štěpánková, Boskovice; Jana Sobková, Frýdek-Místek; Ing. Ladislav Nosek, Jihlava; Jiřina Bártová; JUDr. Zdeněk Chudoba, Nové Město na Moravě; Ing. Ludvík Motyčka, Brno; Václav Pomikálek, Studénka; MUDr. Ladislav Pilka, Brno; Miroslav Lev, Havířov; Karel Štáva, Smečno; Lucie Štemberová, Plzeň; Adolfa Regnerová, Červený Kostelec; Stanislav Brázdil, Otrokovice; Drahomíra Zabková; Tomáš Satrapa; P. Josef Šindar, Tišnov; Josef Stoklásek, Otrokovice; Emanuel Paciška, Brno; Miroslav Těra, Trutnov; Gertruda Gruberová, Říčany u Prahy; Věra Suranová, Brno; Josef Dušek, Hradec nad Moravicí; Milena a Pavel Novákoví, Plzeň; p. Korenský, České Budějovice; Klášter sester Premonstrátek; MUDr. Anna Rosolová, Brno; Ing. Gerard Jargus, Havířov; Ing. Antonín Špulák, Červený Kostelec; PhDr. Karel Dolista, Praha; Václav Brich, Kropáčova Vrutice; Římskokatolická farnost Místek, Frýdek-Místek; P. Antonín Duda, Rosice nad Labem; Josef Skácel, Jevíčko; Irena Zlámalíková, Napajedla; Hana Mrázová, Přerov; manželé Moniakovi, Frýdek-Místek; Josef Jakubiček, Zlín; MUDr. Dagmar Pohunková, Praha; Vladimír Čuprunov, Praha-Horní Počernice; Cyril John, Česká Třebová; Josef Loub; Marie Sodomková, Praha; Šamonilovi, Rájec-Jestřebí; RNDr. Věra Kohlová, Praha; P. Jan Birka, Všetaty; Ing. Jindřich Kania, Znojmo; Josef Polnický, Nové Město na Moravě; František Hradil, Prušánky; PhDr. Libuše Váňová, Benešov u Prahy; Svatava Tomanová, Dolní Bojanovice; Ing. Jan Glac; Vladimír Bouček, Kroměříž; Ing. Václav Matějka, Bystřec; Zdenka Sefernová; Jana Kaucová; Jitka Závodná; Miloslava Knopová, Praha; Vladimír Ráček, Pardubice; Karel Stein, Děčín-Bělá; Olga Bušáková, Mostek; Marie Jakoubková, Jihlava; Jindřich Rajnoch, Praha; Dr. Karel Kotyza, Prostějov; Helena Mikáčková, Velká nad Veličkou; Josef Zouhar, Hodonín; Václav Uhlíř, Nové Město na Moravě; Martin Šnajder, Zlín; Antonín Kovář, Žacléř; MUDr. Hana Zapletalová, Velehrad; Zdeněk Charouz; Jaroslava Mrázová, Praha; Zdeněk Míček, Vidče; Ludmila Kašparová, Praha; Pavel Kahoun, Praha; Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského; Josef Havlát, Velké Němčice; Oldřich Jindra, Velké Meziříčí; Jiří Král, Mladá Boleslav; Marta Králová, Praha; Josefa Laníčková, Brno-Lesná; p. Notburga; MUDr. Pavel Kozlík; Marie Horáková, Žďár nad Sázavou; Ing. František Rýznar, Vsetín; Jiří Riedl; Pavel Liškutin; Miloš Najberk, Praha;

Všem dárcům upřímně děkujeme

*Hojnost radosti
z příchodu Světla,
které rozhání každý stín
a temnotu našich dní,
a mnoho úspěchů
v roce 2013
přeje redakce*